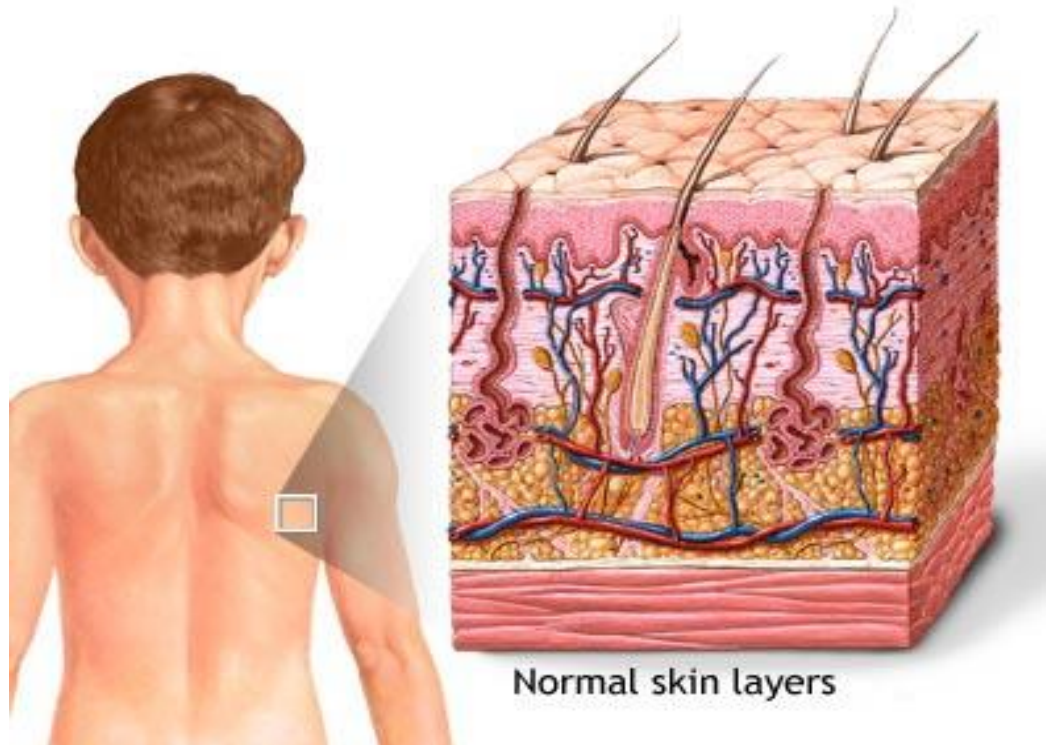

Shkolla e mesme Jopublike “IBRAHIM KODRA”, Durrës

PROJEKT

Tema: “Kanceri i lëkurës në trupin human”

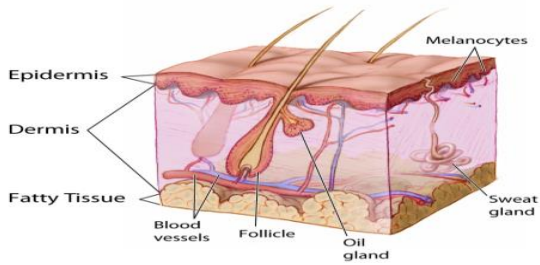

Punoi: Iva ÇUNI
Kedi XHAFA

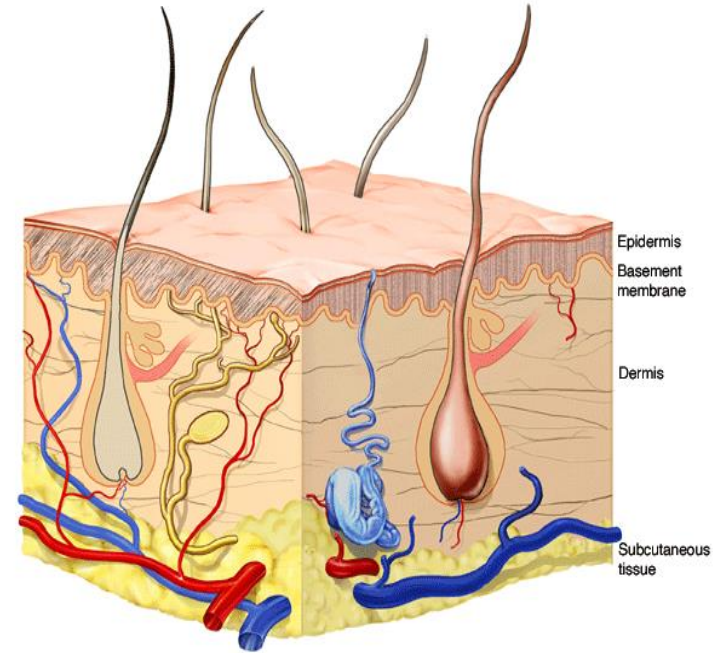
Udhëhoqi: Dr. Laura GJYLI

Durrës, 2016

Objektivat e Realizuara

- Lëkura si organi më i madh dhe anatomia e saj në trupin human;
- Ndërtimi i lëkurës në kushte normale;
- Ngjyrimi i lëkurës;
- Funkzioni i lëkurës në kushte normale;
- Flora mikrobike e lëkurës;
- Kanceri si koncept;
- Prezantim i kancerit të lëkurës;
- Rrezet ultravjollcë (UV);
- Melanoma, kanceri vdekjeprurës i lëkurës;
- Faktorët e shfaqjes së sëmundjes;
- Simptomat;
- Statistika rreth Melanomës;
- Diagnoza e kancerit të lëkurës;
- Stadet e kancerit të lëkurës;
- Statistika të përhapjes dhe vdekshmërisë nga kanceri i lëkurës sot në botë dhe Europë;
- Trajtimi i kancerit të lëkurës;
- Metoda më e re e shërimit të kancerit të lëkurës.
- Këshilla për të zvogëluar rrezikun e kancerit të lëkurës;

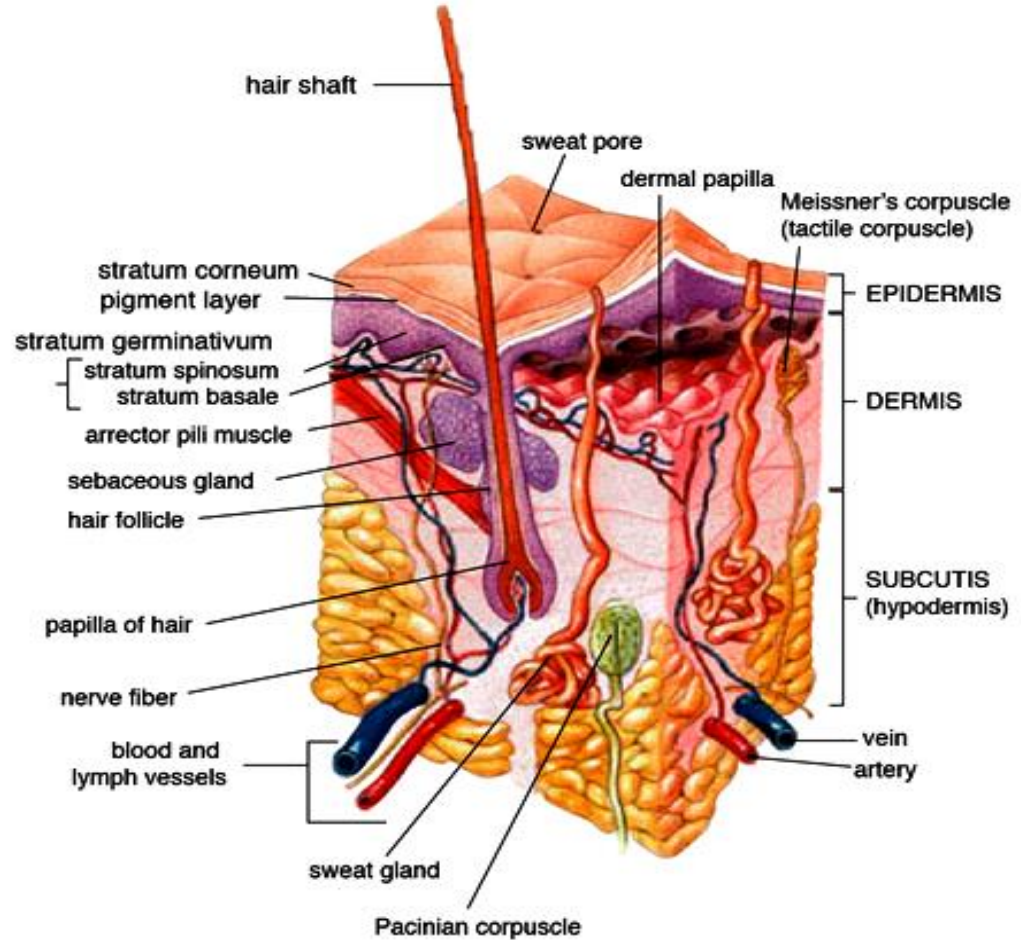
Anatomia e lëkurës

Lëkura si organi më i madh dhe anatomia e saj në trupin human

- Lëkura e humanëve është mbulesa e jashtme e trupit të tyre. Tek humanët është organi më i madh mbulues dhe ndjesor lidhur me mjedisin e jashtëm.

- Lëkura ka tri shtresa: **epiderma**, ku vendosen dhe qelizat e vdekura të lëkurës, **derma** dhe **indi subkutan**. Gjithashtu në lëkurë pozicionohen **muskuj të lëmuar**, **enë gjaku**, **ind dhjamor**, **nerva**, **folikulat e qimeve**, **gjendrat e djersës** që klasifikohen në **apokrine** (kur shoqërohen me folikulën e qimes) dhe **ekzokrine** kur derdhen në sipërfaqe të lëkurës me anë të një kanali të pashoqëruar me folikulën e qimes), **si dhe gjendrat yndyrore (sebae) të cilat** zbusin lëkurën dhe qimet.

- Lëkura e njeriut është e **ngjashme me atë të shumicës së gjitarëve** të tjerë.

Anatomia e lëkurës: Epiderma, derma, dhe indi subkutan, folikula e qimes, gjendrat e djersës dhe gjendrat yndyrore (sebae)

Ngjyrimi i lëkurës

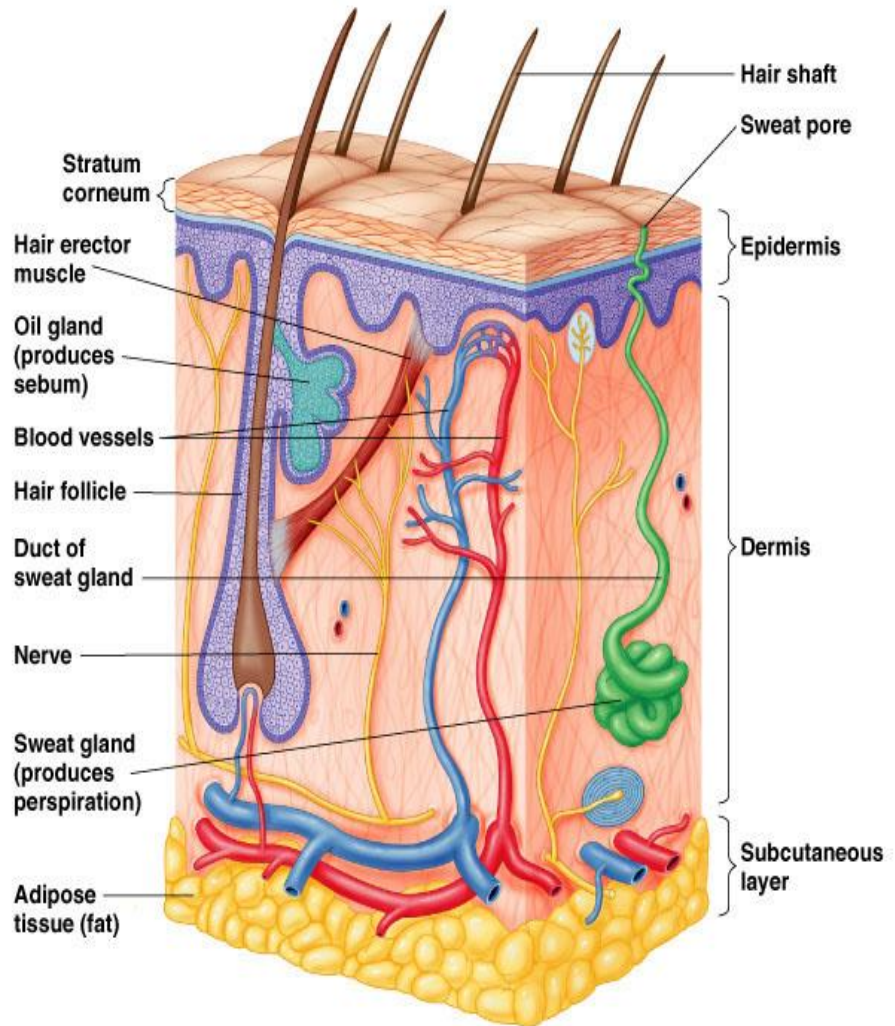
- Ngjyra e lëkurës së njeriut përcaktohet nga prania e **pigmentit melaninë**.
- Ngjyra e lëkurës së njeriut mund të variojë nga e **bardha në kafe të errët deri te rozë e zbehtë**, kurse qimet e njeriut variojnë nga e bardha te kafja, nga e kuqja tek e zeza.
- Kjo varet nga **sasia e melaninës** në lëkurë dhe flokë, përqendrimi i së cilës **ulet me kalimin e viteve**, duke çuar në formimin e flokëve gri ose të bardhë.
- Shumica e studiuesve besojnë se errësimi i lëkurës ishte një përshtatje, që evoloi për mbrojtjen nga rrezet ultravjollcë (UV) dhe rrezatimit diellor. Gjithsesi, kohët e fundit është thënë se **ngjyrat e ndryshme të lëkurës janë një përshtatje për balancimin e acidit folik**, (i rëndësishëm për rritjen e shpejtë të qelizave, sidomos gjatë shtatzënisë, kur mungesa e tij mund të shkaktojë defektet të gypit nervor), **i cili shkatërrohet nga rrezet UV, si dhe vitaminës D, e cila kërkon rrezatim diellor që të formohet.**

Varieteti i ngjyrave të lëkurës mes humanëve

Funksioni i lëkurës në kushte normale

- Lëkurës ka funksione shumë të rëndësishme jetësore për ruajtjen e kushteve fiziologjike dhe biokimike të trupit në gjendjen e tij optimale.
- Funksionet më të rëndësishme të lëkurës :
 - Rregullon temperaturën e trupit.
 - Parandalon humbjen e lëngjeve themelore të trupit dhe penetrimin e substancave toksike.
 - Mbrojtjen e trupit nga efektet e dëmshme të diellit dhe rrezatimit.
 - Sekreton substanca toksike me djersë.
 - Eshtë mbështetje mekanike.
 - Organ shqisor për prekje, ngrohje, ndjesi të ftohtë, socio-seksuale dhe emocionale.

Copyright © 2004 Pearson Education, Inc., publishing as Benjamin Cummings.

Prerje tërthore e lëkurës

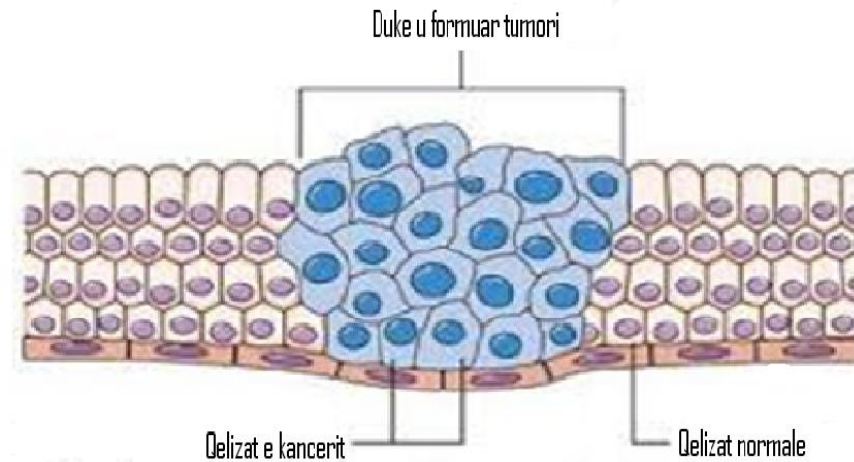
Flora normale mikrobike

- Flora lëkurës përbëhet nga mikroorganizmat të cilat banojnë në lëkurë.
- Sipërfaqja që zë lëkura në një trup mesatar shkon mbi 2 m².
- Shumë prej mikroorganizmave janë baktere, të cilat numërohen mbi 1000 lloje mbi lëkurën njeriut.
- Numri i përgjithshëm i baktereve në një mesatare tek njeriu është vlerësuar në 10¹² (1 trilion).
- Shumica e baktereve janë gjetur në shtresat sipërfaqësore të epidermë dhe pjesët e sipërme të folikulave të qimeve.
- Flora normale të na mbron nga sëmundjet:
 1. Duke konkuruar me invaduesit (pushtuesit, dryshe mikroorganizmat patogjene) për hapësirë dhe ushqim.
 2. Duke prodhuar antibiotikë (bakterocinë), të cilat vrasin bakteret e tjera.
 3. Duke ulur pH në mënyrë që bakteret tjera nuk mund të rriten.

SHPESHTIA E MIKROORGANIZMAVE NE LEKUREN HUMANE	
ORGANIZMI	VROJTIMI
<i>Staphylococcus epidermidis</i>	E zakonshme , shpesh dhe patogjene
<i>Staphylococcus aureus</i>	Rrallë, zakonisht patogjene
<i>Staphylococcus warneri</i>	Rrallë , ndonjëherë patogjene
<i>Streptococcus pyogenes</i>	Rrallë, zakonisht patogjene
<i>Streptococcus mitis</i>	Shpesh, herë pas here patogjene
<i>Propionibacterium acnes</i>	Shpesh, herë pas here patogjene
<i>Corynebacterium</i>	Shpesh, herë pas here patogjene
<i>Acinetobacter johnsonii</i>	Shpesh, herë pas here patogjene
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	Shpesh, herë pas here patogjene

Tipet kryesore të baktereve në lëkurë

Zhvillimi i Kancerit

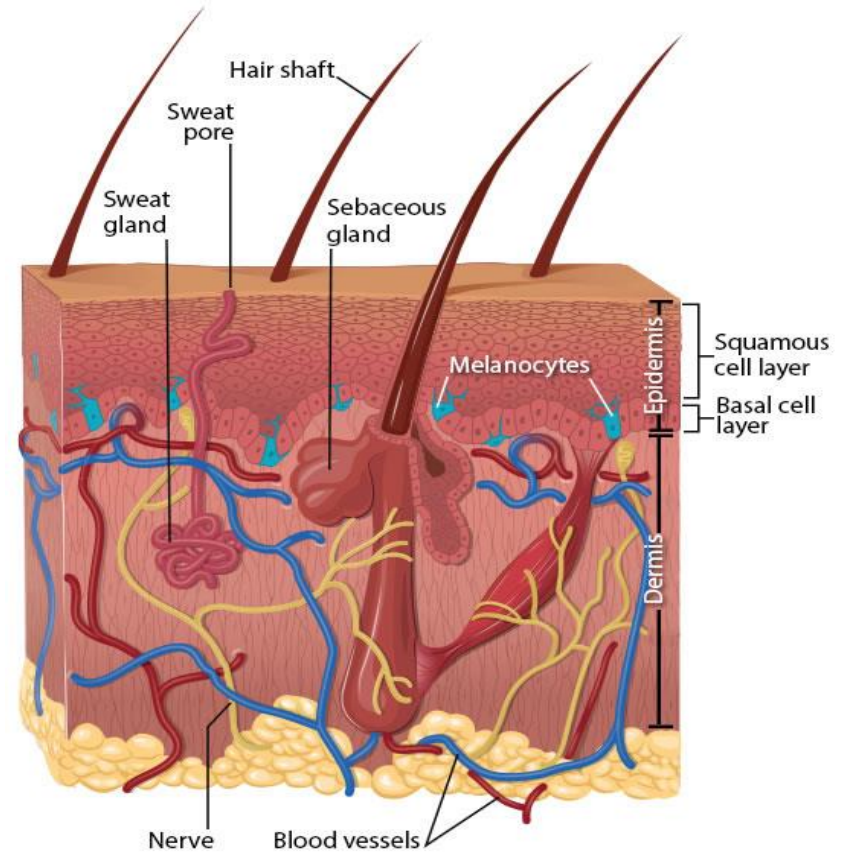

Diagrami tregon si qelizat kancerogjene prodhojnë tumorin

- Kanceri është një lloj sëmundje ku qelizat rriten jashtë kontrollit të ndarjes qelizore.
- Në një person pa kancer, **ndarja e qelizave është nën kontroll dhe qelizat quhen normale.**
- Qelizat ndryshojë natyrën e tyre normale, sepse në gjene kanë ndodhur mutacione. **Të gjitha qelizat bija të kancerit quhen qeliza kancerogjene.**

Prezantimi i kancerit të lëkurës

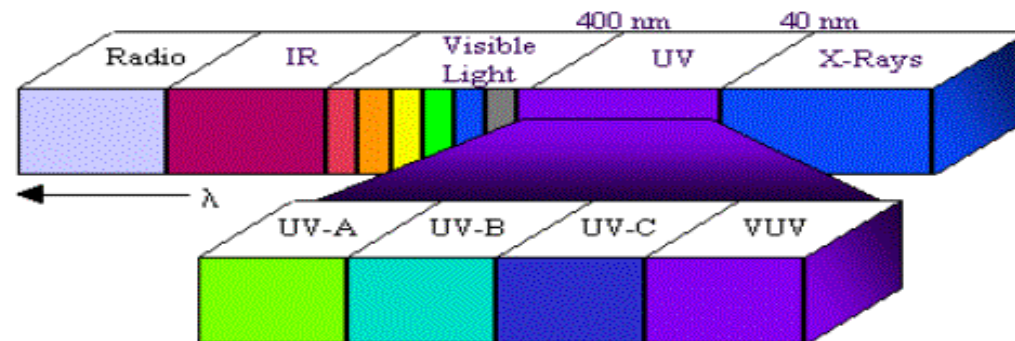
- Kanceri i lëkurës është forma më e zakonshme e kancerit.
- Dy llojet më të zakonshme të kancerit të lëkurës janë:
- **Karcinoma e qelizave skuamoze;**
- **Karcinoma e qelizave bazale.**
- Dy kancerat më lart janë janë shumë të shërueshëm, por mund të jenë shpërftyrues dhe të kushtueshëm.
- **Melanoma**, kanceri i tretë më i zakonshëm i lëkurës, **është më i rrezikshmi dhe shkakton më shumë vdekje.**
- Shumica e këtyre tre llojeve të kancerit të lëkurës janë të shkaktuara nga ekspozimi ndaj rrezeve ultravjollcë (UV).

- **Karcinoma e qelizave bazale** fillon në shtresën bazale të lëkurës.
- **Karcinoma e qelizave skuamoze** fillon në shtresën skuamoze të lëkurës.
- **Melanoma** fillon në melanocite, të cilat janë qelizat që formojnë melaninën, pigmenti që i jep ngjyrën lëkurës.

Rrezet ultravjollcë(UV)

- Rrezet ultravjollcë (UV) janë një lloj rrezatimi i padukshëm që vjen nga dielli, shtretërit rrezitës (seancat solare), dhe llampat UV. Rrezet UV mund të depërtojnë dhe të ndryshojë qelizat e lëkurës.
- Tre llojet e rrezeve UV janë ultravjollcë A (UVA), ultravjollcë B (UVB), dhe ultravjollcë C (UVC).
- UVA është lloji më i zakonshëm dritës së diellit në sipërfaqen e tokës, dhe arrin përtej shtresës së sipërme të lëkurës njerëzore. Shkencëtarët besojnë se rrezet UVA mund të dëmtojë indin lidhor dhe të rrisë rrezikun e kancerit të lëkurës së një personi.
- Shumica e rrezeve UVB absorbohen nga shtresa e ozonit, kështu që ata janë më pak të zakonshme në sipërfaqen e tokës se sa rrezet UVA. Rrezet UVB, të cilat ndihmojnë të prodhuar vitaminën D në lëkurë, nuk arrijnë aq shumë në lëkurë, sa rrezet UVA, por edhe ato mund të jenë e dëmshme.
- Rrezet UVC janë shumë të rrezikshme, por ato absorbohen nga shtresa e ozonit dhe nuk arrijnë në tokë.
- Përveç djegjes nga dielli, ekspozimi i lartë ndaj rrezeve UV mund të ndryshojë cilësi e lëkurës, të shkaktojë plakjen e lëkurës para kohe dhe mund të çojë në kancer të lëkurës. Rrezet UV gjithashtu kanë qenë të lidhura me shaktimit e kataraktit të syrit.
- Prandaj është e rekomandueshme të përdoret krem kundradiellit dhe syze dielli gjatë ekspozimit në diell.

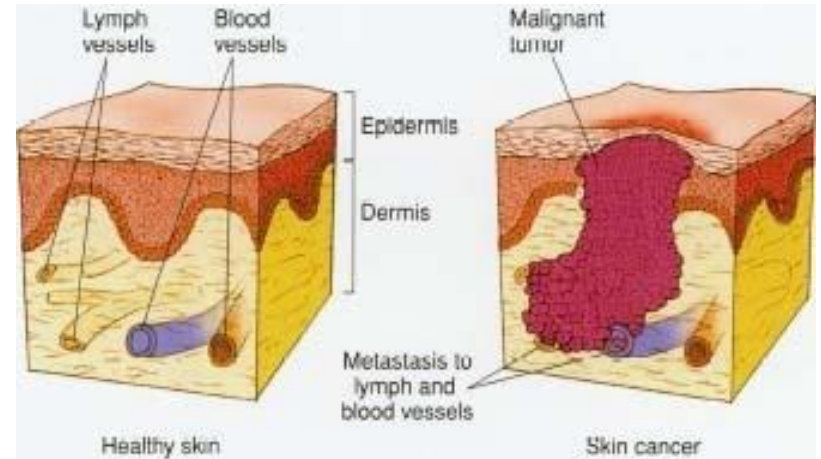
Kategoritë e dritës UV

Melanoma, kanceri vdekjeprurës i lëkurës

• **Melanoma** është sëmundja më me rrezik, pasi prek qelizat të cilat prodhojnë ngjyrën e lëkurës dhe nëse nuk merr mjekimin e duhur në kohën e duhur **prek mushkëritë, mëlçinë dhe trurin.**

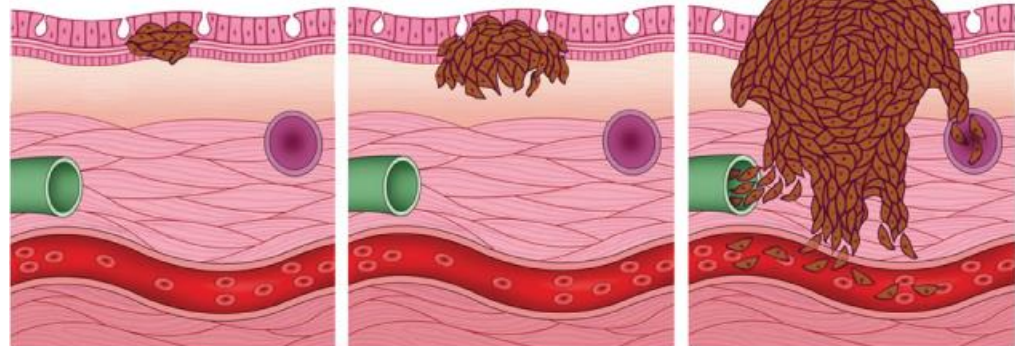
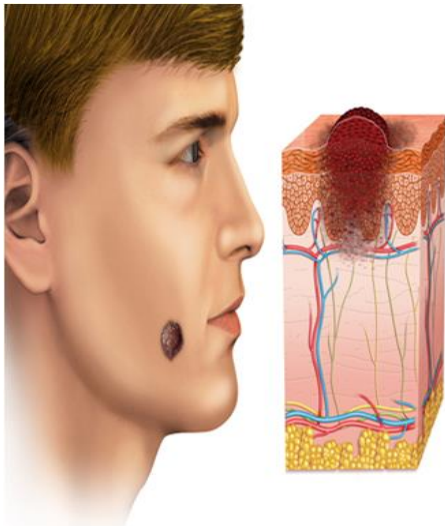
• Mjekët këshillojnë njerëzit të vërejnë ndryshimet në porët e lëkurës që mund të ndryshojnë në nishane, në madhësi apo formë.

• Kurimi i këtij kanceri varet nga lloji dhe nëse ai është përhapur apo jo.

Lëkurë e shëndetshme

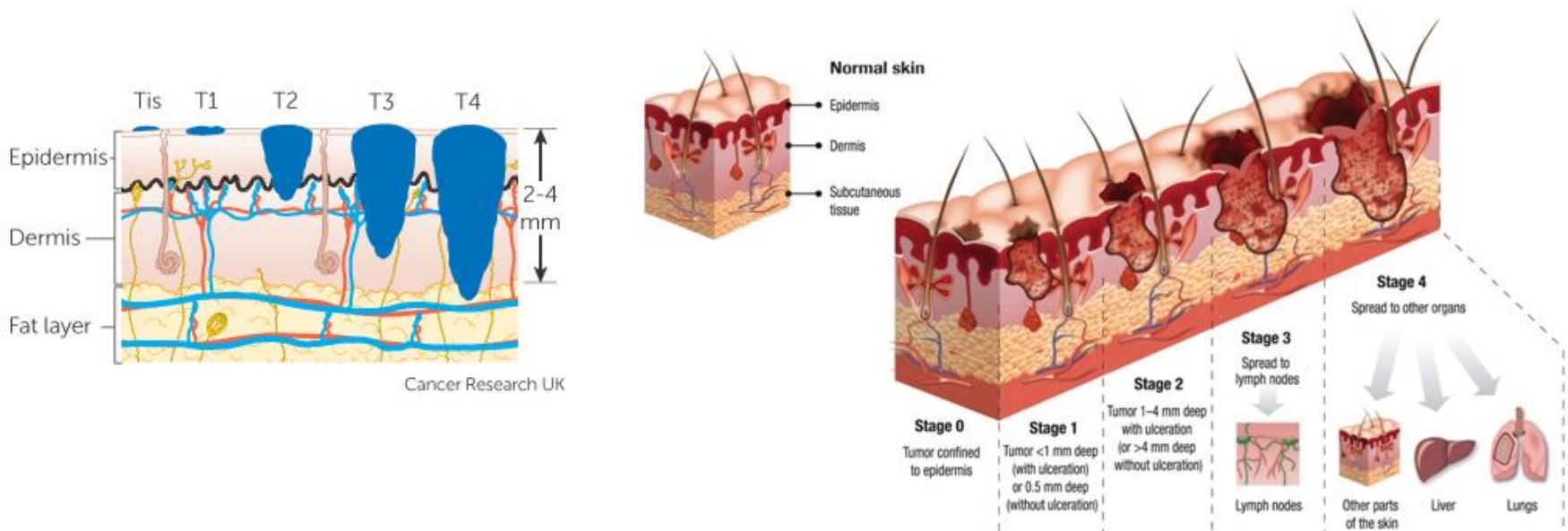
Lëkurë kancerogjene

Ecuria e kancerit në lëkurë duke depërtuar enët limfatike dhe ato të gjakut duke u përhapur në inde e organe të tjera.

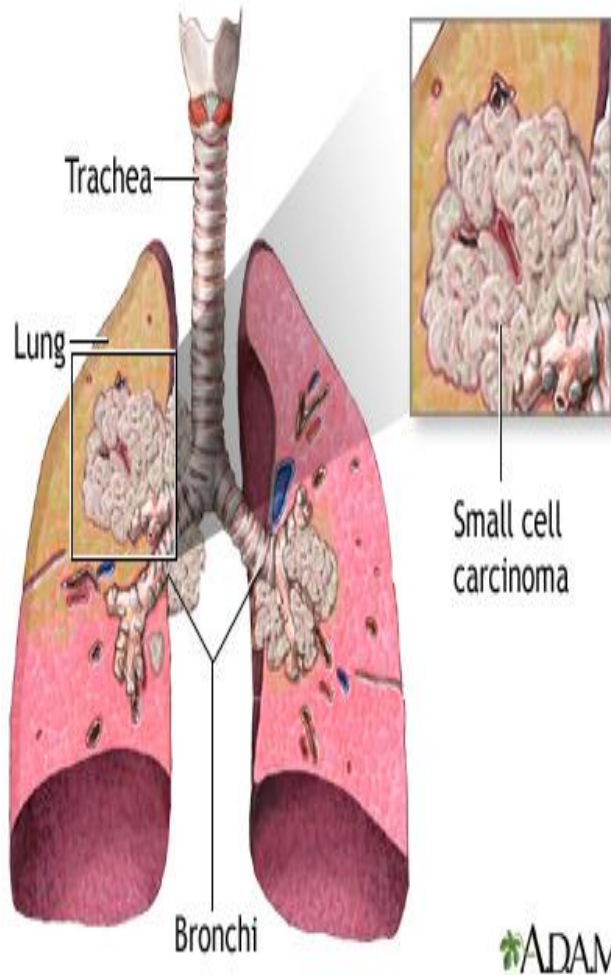
Stadet e kancerit të Melanomës

- **Faza 0** nënkupton qelizat e melanomës janë vetëm në shtresën e sipërme të sipërfaqes së qelizave të lëkurës. Ajo është quajtur gjithashtu në melanoma në vend ose in situ.
-
- **Fazat 1 dhe 2** janë fazat e hershme, ku kanceri nuk është përhapur.
- **Në fazën 3** ajo është përhapur në nyjet limfatike apo enët limfatike.
- **Në fazën 4** melanoma është përhapur në pjesë të tjera të lëkurës si dhe organet e tjera si mëlçia, mushkëria dhe truri.

Stadet e Melanomës

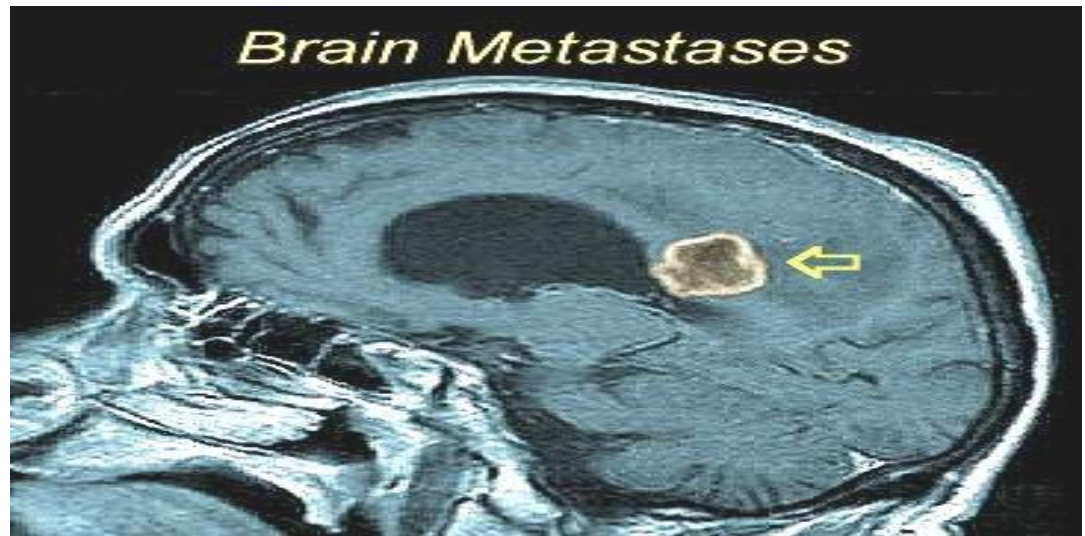
Organet që prek Melanoma

Mushkëritë

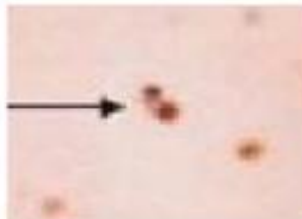

Hepari - Mëlçia

Truri

Karakteristikat e melanomës

	A SIMETRIA	B FORMA	C NGJYRA	D MADHESIA	E EVOLUIMI
NORMAL	 SIMETRIKE	 CEPA TE BARABARTE	 NJE NGJYRE	 ME PAK SE 0.75 CM	 NISHAN I ZAKONSHEM
MELANOMA	 ASIMETRIKE	 CEPA TE PABABARTE	 SHUME NGJYRA	 ME SHUME SE 0.75 CM	 NDRYSHON NE NGJYRE, MADHESI

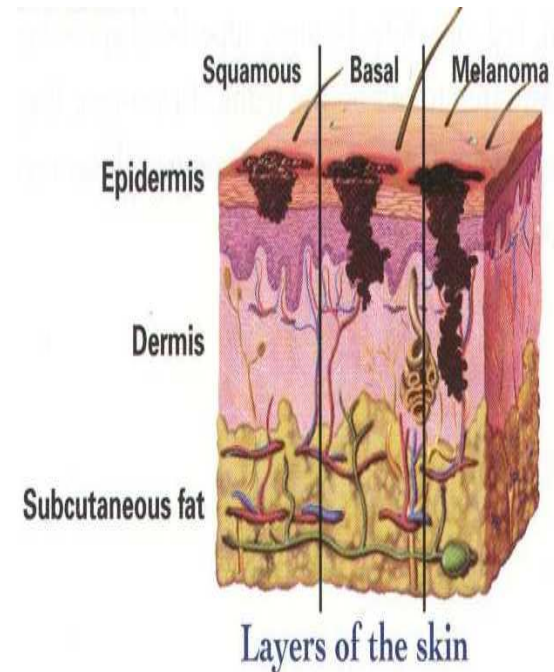
Shumica e melanomave janë në ngjyrë të zezë ose ngjyrë kafe, por ato gjithashtu mund të jenë me ngjyrë, rozë, të kuqe, të purpurt, blu apo të bardhë.

Shkaku i shfaqjes së kancerit të melanomës

Është forma më e rrezikshme e kancerit të lëkurës.

Shkaqet:

- Dëmtimi i ADN-së së pariparueshme të qelizave të lëkurës (më shpesh shkaktohet nga rrezatimi ultravjollcë).
- Mutacionet, të cilat i bëjnë qelizat e lëkurës të shumëfishohen me shpejtësi dhe të formojnë tumore malinje.
- Melanoma është shkaktuar kryesisht nga ekspozimi i rrezeve UV (shpesh çon në djegien nga dielli), sidomos në ata që janë:
- Të predispozuar gjenetikisht për këtë sëmundje.

Shtresat e lëkurës dhe e tipet e kancerit të lëkurës

Faktorët e shfaqjes së sëmundjes

FAKTORET QE RISCOJNE NE PREKJEN NGA KANCERI I LEKURES

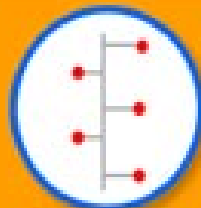
TRASHEGIMIA

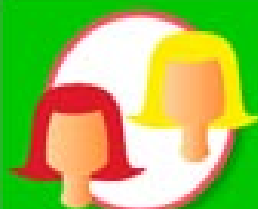
EKSPOZIMI GJATE NE DIELL

LEKURA QE SKUQET DHE
DIGJET SHPEJT

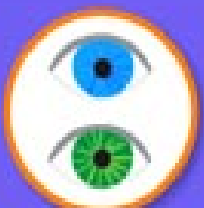
DJEGIJA E MEPARSHME
(NE FEMIJERI OSE NE CDO
MOSHE)

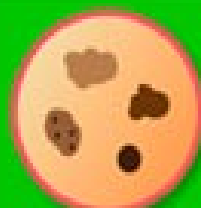
FLOKE TE KUQ DHE BIONDE

TE QENDRUARIT NE
VENDE TE NXEHTA

SYTE BLU OSE TE
GJELBER

WLOJET E CAKTUARA TE
NISHANEVE

Simptomat e kancerit të lëkurës, melanomës

- **Melanoma**, tipi më i rrezikshëm i tipit të kancerit, mund të shfaqet si:
 1. Ndryshim në një nishan ekzistues.
 2. Një njollë e vogël dhe e errët me kufinj të çrregullt, e cila del në lëkurë.
 3. Një grumbull gungash të vogla, të errëta dhe të shndritshme.

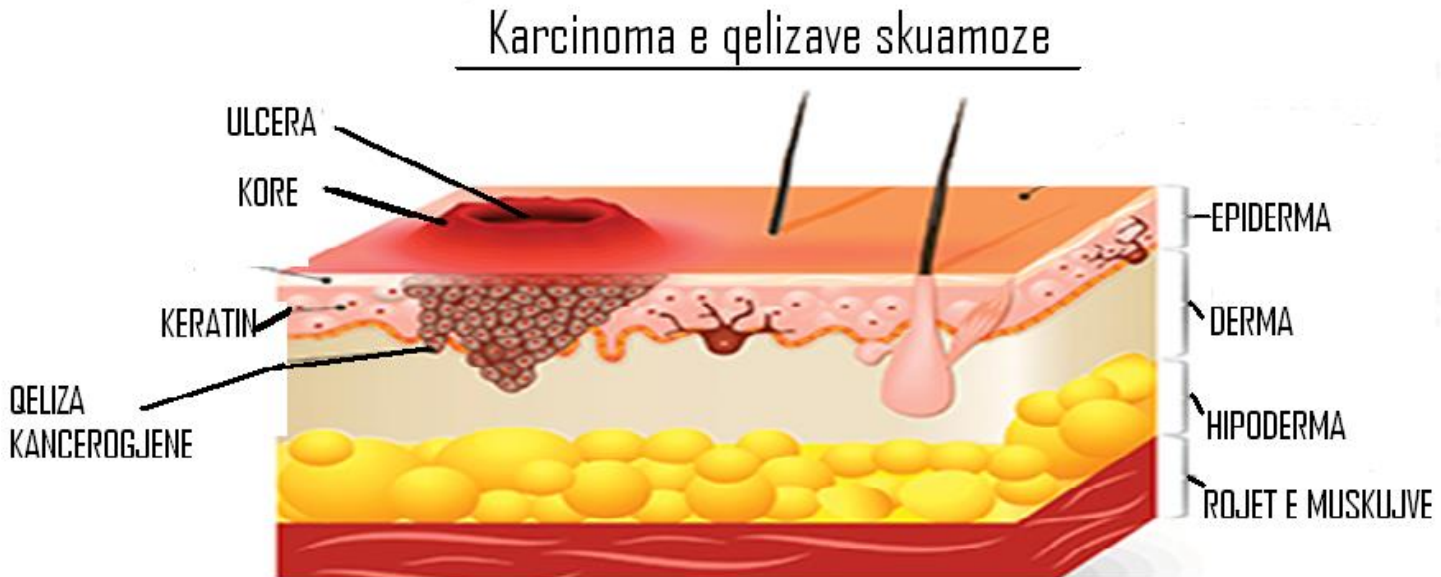

Image courtesy of Healthwise, Incorporated and NCI Visuals Online

Melanoma

Simptomat e kancerit të lëkurës, Karcinoma e qelizave skuamoze

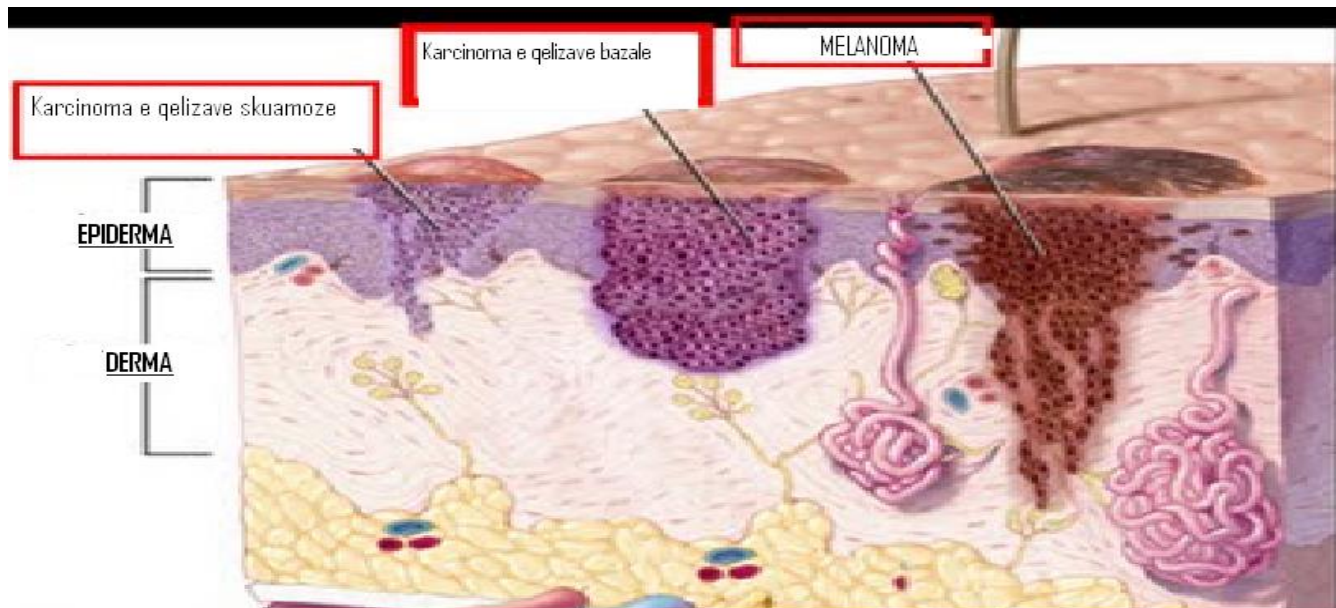
1. Një gungë në formë lythi, e cila rritet gradualisht.
2. Një njollë e sheshtë, e cila bëhet plagë dhe nuk shërohet.

Karcinoma e qelizave skuamoze

Simptomat e kancerit të lëkurës, Karcinoma e qelizave bazale

- **Karcinoma e qelizave bazale** mund të shfaqet në lëkurën e ekspozuar ndaj diellit si:
 1. Një gungë ovale, e bardhë, e cila mund të shndërrohet në ulçer.
 2. Një njollë e kuqe dhe e lëmuar.
 3. Një njollë kafe ose blu në gjoks ose shpinë.

Karcinoma e e qelizave bazale, Karcinoma e e qelizave skuamoze dhe Melanoma

Statistika rreth Melanomës

Një person vdes nga melanoma çdo orë (çdo 52 minuta).

75
percent

75% of all skin cancer deaths are from melanoma.

7
minutes

Every 7 minutes someone in the U.S. will be diagnosed with melanoma.

Melanoma llogaritet më pak se një për qind e rasteve të kancerit të lëkurës, por janë shumica e vdekjeve nga kanceri të lëkurës.

mel·a·no·ma

n. A tumor of melanin-forming cells, typically a malignant tumor with skin cancer.

Melanoma vret një rreth 10,130 njerëz në SHBA çdo vit.

1
hour

Every hour someone will die from melanoma.

1 in 50 Americans will develop melanoma in their lifetime.

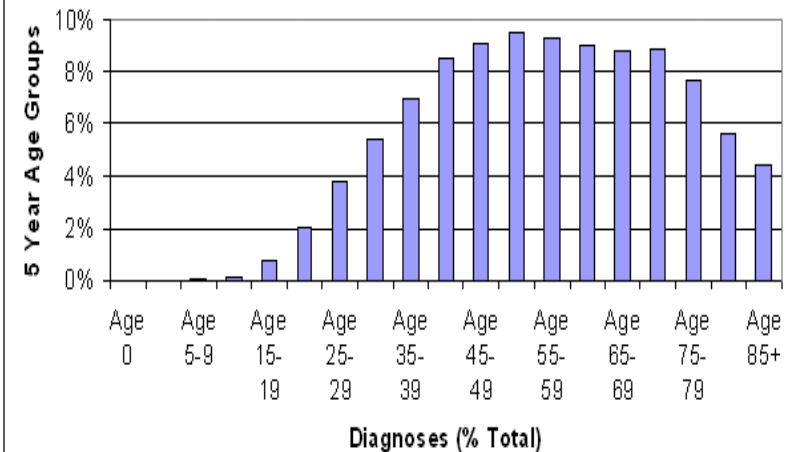
50
one in

Rreth 76,380 raste të reja të melanoma pushtuese do të diagnostikuar në SH.B.A. në vitin 2016. Një e vlerësuar 10,130 njerëz do të vdesin nga melanoma në 2016.

2
common

Melanoma is the second most common cancer among men and women aged 17-29.

Malignant Melanoma Diagnoses for 2004 by Age When Diagnosed

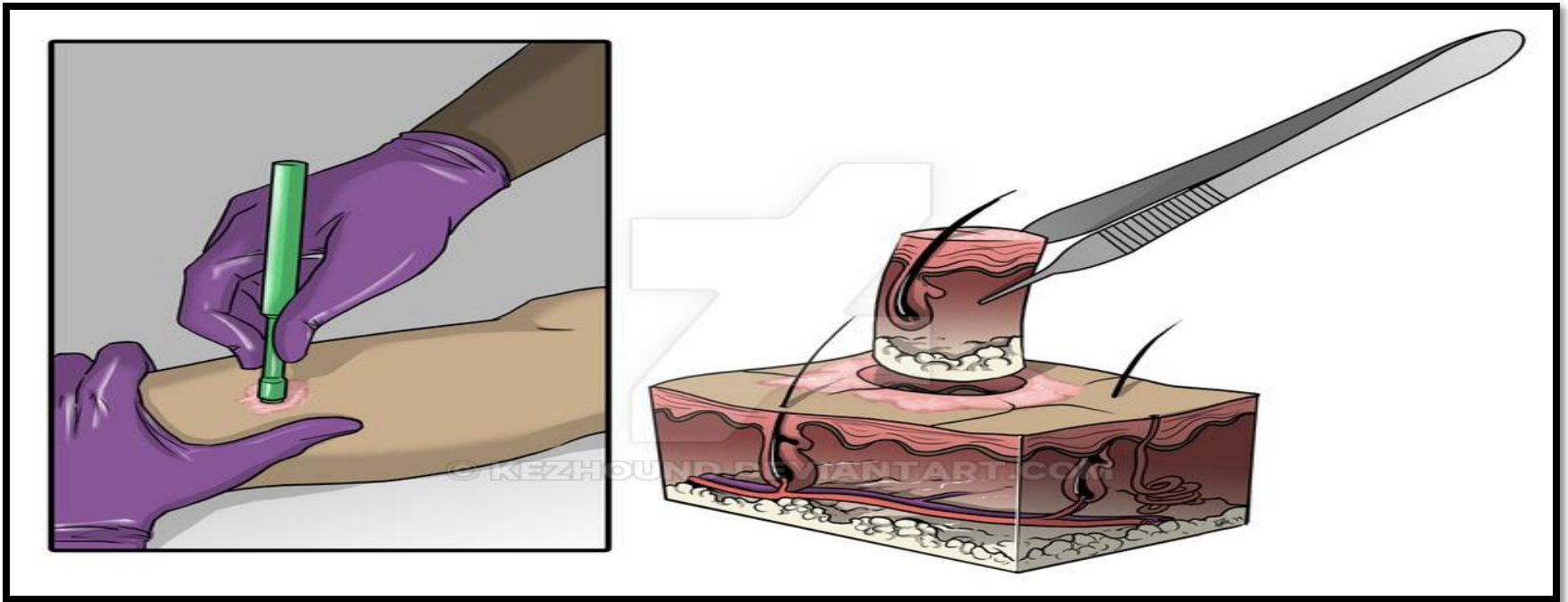
Statistika në botë për melanomën

Cilat janë trajtimet e kancerit të lëkurës?

- Shumica e kancerëve të lëkurës duhen hequr para se të shpërndahen.
- Doktorët do të vlerësojnë se në cilën fazë jeni:
- **në fazën 0**, kur melanoma është në sipërfaqe apo
- **në fazën 4**, kur ka prekur mushkërinë, trurin dhe organe të tjera.
- Në fazën e parë, hiqet melanoma dhe një pjesë lëkure rreth e rrotull saj.
- Në faza më të përparuara mund të paraqitet nevoja e heqjes së **nyjeve limfatike**. Në stadet më të avancuara, këshillohet kimioterapia, radioterapia ose trajtime me medikamente.

Diagnoza e kancerit të lëkurës

- Diagnoza e kancerit të lëkurës përcaktohet përmes biopsisë së marrjes së një cope lëkure ose një nishani për tesim në laborator për të kërkuar për qeliza kanceroze.
- Lëkura mpihet me anesteziqë, prandaj ndërhyrja nuk është e dhimbshme.

Metoda më e re e shërimit të kancerit të lëkurës

- Metoda e re e aplikuar nga studiuesit amerikanë të Yale University School of Medicine arrin të kombinojë të dy metodat e luftimit në mënyrë të suksesshme: nga njëra anë të luftojnë qelizat kanceroze e njëkohësisht të fuqizojnë imunitetin e trupit.
- **Sfera të vogla dërgohen në enët e gjakut të prekura nga tumori ku lëshojnë medikamentin manti-kancer.**
- Shkencëtarët bënë prova te minjtë mbi tumorin melanoma të lëkurës që ishte përhapur në mushkëri. Rritja e tumorit u ngadalësua në mënyrë domethënëse ndërkohë që përqindja e mbijetesës u rrit.
- Teknologjia e re tejkalon një problem të njohur në trajtimin e tumoreve që ka qenë i vështirë të arrihet nga metodat e deritanishme. Tumoret kanceroze dihet që lëshojnë substance kimike të cilat e çorodisin sistemin imunitar.

Këshilla për mbrojtjen e lëkurës nga dielli

- Për mbrojtjen më të plotë e diellit:
- Të përdoret krem kundra diellit me spektër të lartë SPF prej së paku 15 SPF (Sunscreen Protection Filter) .
- Të kërkohet hije. Të shmangët dielli në mes orëve 10 paradite dhe 2 të pasdite, kur rrezet e diellit janë më të forta.
- Të vishen rroba mbrojtëse. Të mbulohet lëkura me këmisha të endura mirë me mëngë të gjata, pantallona të gjata dhe kapelet gjerë me strehë.
- Të mbahen syze dielli për mbrojtjen e syve dhe lëkurës përreth syve me UV mbrojtëse të lartë.

Bibliografia

- https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skin
- <http://www.drmhijazy.com/english/chapters/chapter02.htm>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skin#Skin_color
- https://en.wikipedia.org/wiki/Skin_flora
- <https://simple.wikipedia.org/wiki/Cancer>.
- <http://www.skincancer.org/skin-cancer-information/melanoma>
- https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skin
- https://en.wikipedia.org/wiki/Human_skin#Skin_color
- https://en.wikipedia.org/wiki/Skin_flora
- <https://simple.wikipedia.org/wiki/Cancer>
- <https://www.google.al/#q=siptomat+e+kancerit+te+lekures>
- http://www.cdc.gov/cancer/skin/basic_info/what-is-skin-cancer.htm

Faleminderit p r v mendjen!

